

csüggedés pillanataiban eszembe jutott De Lubac mondása: „Az emberiségnek szüksége van Krisztusra, akár tudja ezt, akár nem.” A megváltozott helyzet új magatartásformák, új erények kialakítását kívánta tőlünk: elfogadni a világot, tudomásul venni a társadalom pluralizmusát, tisztelni a másik ember személyét és véleményét, még ha másképp gondolkodik is, mint én, s készen állni párbeszédet folytatni vele. Tapasztalataim szerint ezekre az erényekre nemcsak a „világban” van szükségünk, hanem egyre inkább az egyházon, a keresztény közösségen belül is.

Mindez persze nem könnyű dolog, s ehhez van szükség a Jézussal való személyes kapcsolatra nemcsak ünnepnapokon, hanem minden nap, minden órában. Végtelenül hálás vagyok egykori gimnáziumi hittanárunknak, Liska Zoltánnak, aki rászoktatott bennünket az Újszövetség mindennapi olvasására (akkoriban ez katolikusok között még egyáltalán nem volt szokásos). Ennek révén találkozom és beszélgetek mindennap Jézussal. Az igazi találkozás azonban egyre inkább az, ha valakivel vagy valakikkel, akik közel állnak hozzám, többnyire tanítványaimmal, együtt olvashatom az Evangéliumot, és utána együtt beszélgetünk Jézussal. Mert Ő azt ígérte, ahol ketten-hárman együtt vagyunk az Ő nevében, ott köztünk van.

KÁNTOR LAJOS
író,
rodalomtörténész

Jászol és katedrális

Személyes boldogulás?

Inkább: keret és kötődés. Az indítás, az indulás környezete, törvénye — amely akkor is visszatartott, amikor látszólag messze kerültem tőle, s a csábítás még távolabbra röpíthetett volna; földrajzilag vagy még inkább lélekben távol.

Szerencsém volt (egyházilag, felekezetiileg ezt persze másképp mondják: gondviselésnek, predestinációnak).

Maradtam — maradjunk hát itt is, ebben a rövid vallomásban (gyónásban?) — Kolozsvárt, a híres Farkas utca (az erdélyi panteon) közelében. Az utca egyik végében az erdélyi gótika remeke, a református templom és a régi kollégium s a Kolozsvári testvérek Szent György szobra, a másik végen a piaristák iskolája és az egykori rendház. Személyesen a Farkas utcai templomhoz és a vele valamikor egy telken álló kollégiumhoz kötődöm elsősorban (bár az utca közepén a házsorba illeszkedő „állami gyakorlógimnázium” is szüleimmel pár évig otthonunk volt), családilag a piaristák épületéhez azonban szintén többszörös közöm van. Ez persze nem maga a krisztusi tan, annak csupán tárgyasult eszköze. Sőt, diákkorom jelentős részében „tárgytalanítani” akarták ezt a kapcsolódást, olyannyira, hogy a hajdani kollégium valamelyik termében pionír-instruktori rábeszélés, lebeszélés tárgya

voltam, jó néhány osztálytársammal együtt; a konfirmációtól kellett volna elállnunk, a kor (negyvenes évek vége, ötvenesek eleje) igénye szerint, a Kárpát-medencében, jelesen Romániában.

A tulajdonképpen még gyermekkori, katekizmus-felmondás által történt tanúságtétel, első úrvacsora óta ilyen harcos hitvallással nemigen hozakodhatom elő, mégis azt mondhatom, a Jászol és a Katedrális végigkísérte hatvanegyhénány éves életemet. A karácsonyok emléke, a „szent család” jelképes megjelenítése az otthoni karácsonyfán, a *Csendes éj* végigéneklése karácsony este áthagyományozódott az új családokra, a magam alapítottára és a fiakéra. Azt gondolom, remélem, ez nem formáság, nem egyszerűen megőrzött szertartás, hanem lényegi emlékeztető, összetartó erő.

Az éneklésnek, együtt-éneklésnek a varázsa szintén a gyermekkorból őrződött meg, édesapám volt ennek nálunk a meghonosítója. Be kell vallanom, a zsoltáreneklés ma is mélyebb áhítatot kelt bennem, mint akár a legszebb bibliai textus meghallgatása. Az igazi ünnep az, amikor a Farkas utcai templom padján ülve „hajlítjuk” (erdélyi református szokás szerint) a zsoltár dallamát, de a bárhol, falusi kis gyülekezetekben felhangzó *Tebenned bízunk* ugyanígy szívemhez szól.

Elnézést kérve azoktól, akik esetleg blaszfémiát látnak ebben, az én Farkas utcámtól távoli (látszólag távoli!) élményemet is ide kell írnom. 1980-ban feleségemmel Londonban jártunk, és a Palace Theatre zsúfolt nézőterének emeleti padsoraiból megnézhattük a *Jézus Krisztus szupersztár* című musicalt, Andrew Lloyd Weber és Tim Rice művét (a sokadik szereposztásban). Nem vagyok rockrajongó, de a színházi élmény, a zene és a mozgás annyira magával ragadó volt, hogy máig eleven. A színházon, a táncon, a zenén túl azonban a krisztusi áldozat s a megváltás reménye is élővé vált abban a másfajta, szokatlan (számomra új) közösségben. Mintha nem is színházteremben ültünk volna. Mintha egy gótikus (erdélyi) katedrális falai vettek volna körül.

Az intimitástól a társadalom irányába

KÉZDI BALÁZS
pszichiáter

Ha már a Szerkesztőség megtisztelt érdeklődésével, illenék pontos válaszokat adni a feltett kérdésekre. Lehetséges azonban, hogy minden jószándék ellenére sem leszek képes megfelelni ennek a feltételnek. Mindazonáltal nem hiszem, hogy ennek oka a kérdésben rejlik elsősorban. Azokban is, persze.

Itt van mindjárt a „személyes boldogulás” problémaköre. A kérdésben benne van, hogy egy külső szemlélő számára azok kö-